

משפט יצחק

ראיות בגידה וגבול הפרטיות

ביקורת הלכתית על בג"ץ 6650/04 ועל פסילת אמת שהושגה בדרך אסורה

גיליון 51 • ראיות וביקורת בג"ץ • יי באלול תשפ"ו

מאת: הרב יצחק דן גרונברגר

יצירה מקורית מאת הרב יצחק דן גרונברגר. אין לפרסם את הגיליון בשלמותו, להעתיקו או לעבדו עיבוד מהותי בלא רשות בכתב. ציטוט קצר ומידתי מותר בכפוף לייחוס מלא ולהפניה פעילה אל grunberger-law.co.il.

בעל חשד שאשתו מקיימת קשר אסור. הוא נכנס לדירה שבה שהתה וצילם אותה במצב אינטימי. בתי הדין קיבלו את התמונות וחייבו בגט; בג"ץ 6650/04 פסל את הראיות מחמת פגיעה בפרטיות. האם דין תורה צריך לעצום עיניו מפני אמת שהושגה בדרך פסולה, או שמא קבלת הראיה מעניקה פרס למי שפרץ את גבולו של הזולת?

זו התנגשות בין שתי חובות: להגיע לחקר האמת, ולשמור על צנעת האדם. אסור להפוך את הפרטיות למחסה לעבירה; ואסור להפוך את חיפוש האמת לרישיון בילוש חסר גבול. ההכרעה דורשת הבחנה בין עצם האיסור להשיג את הראיה לבין השאלה אם בית הדין רשאי להשתמש בה לאחר שכבר הושגה.

השאלה המרכזית

מהו מעמד ראיה שהושגה תוך פגיעה בפרטיות; האם הדין האזרחי המחיל כלל פסילה מחייב את בית הדין; ומה בין ראיה לבגידה לצורך איסור, כתובה, גירושין ורכוש?

א. "ודרשת וחקרת" — אמת דורשת ראיות

דין תורה אינו פוסק שמועות. התורה ציוותה "ודרשת וחקרת ושאלת היטב", וחז"ל קבעו דיני עדות, דרישה וחקירה וחזקות. באבן העזר סימנים יא, קטו וקעח נתבארו גדרי דבר מכוער, עוברת על דת, קינוי וסתירה ועדות על זנות. לא כל צילום ולא כל חשד מספיקים לכל תוצאה.

יש הבדל בין חיוב בגט, איסור אישה על בעלה, הפסד כתובה והכרעה ממונית. ראיה שאינה מספקת להוציא ממון עשויה להצטרף לאומדנה; ראיה שמעלה חשד אינה תמיד מספקת לאסור; והודאה או התנהגות עשויות לעמוד בפני עצמן גם אם הצילום נפסל.

ב. גם בבית יש רשות היחיד

חז"ל הכירו בנזק של הסתכלות. בבבא בתרא ב ע"ב נתבאר "היזק ראייה שמיה היזק", והשולחן ערוך חושן משפט סימן קנד פסק דינים רבים להגנת צנעת החצר והבית. חרם דרבנו גרשום שלא לקרוא כתב חברו מבטא אף הוא הכרה עמוקה בסוד ובמרחב אישי.

הנישואין אינם מוחקים את האישיות. לבן זוג אין היתר לפרוץ כל דלת, לקרוא כל מסמך ולצלם כל רגע. ודאי שאין היתר לפרסם תמונה מבזה. מי שמבקש סעד ביושר צריך לבוא בידיים נקיות ככל האפשר.

ג. בג"ץ 6650/04

בבג"ץ 6650/04 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה, שניתן ביום ט"ז באייר תשס"ו (14.5.2006), דן הנשיא אהרן ברק עם השופטות מרים נאור ועדנה ארבל בתמונות אינטימיות שהשיג הבעל. בתי הדין ראו בהן ראייה לבגידה. בג"ץ קבע שחוק הגנת הפרטיות חל גם בבית הדין הרבני, ובכלל זה סעיף 32 הפוסל חומר שהושג תוך פגיעה בפרטיות, אלא אם מתקיים היתר שבחוק.

פסק הדין הדגיש שהזכות לפרטיות אינה נעלמת בין בני זוג, ושבית הדין, כערכאת שיפוט ממלכתית, כפוף לחוק. הראייה נפסלה, והכרעת בתי הדין שהתבססה עליה בוטלה במתכונתה.

ביקורת הלכתית חריפה: בג"ץ עשה מן הפסילה הראייתית מטלית המכסה את החלון לאחר שהשמש כבר נכנסה. האיסור לפגוע בפרטיות — חמור; אך מכאן עד לציווי על דיין לשכוח אמת שכבר ראה, הדרך אינה קצרה. אם הראייה אמיתית ומכריעה איסור אישי, האם יאמר הדיין: "הצילום פסול, וממילא המעשה לא אירע"? החוק רשאי להעניש את הפוגע, לפסוק פיצוי ואף למנוע שימוש; אך ערבוב בין ניקיון דרך ההשגה לבין אמיתות התוכן עלול להוליד פסק נקי מאוד — ורחוק מאוד מן האמת.

ד. אין היתר לגנוב ראייה

הביקורת אינה רישיון לעבירה. אדם החודר למחשב, מטמין מצלמה במקום פרטי או פורץ בית עלול לעבור על חוק ועל איסורים שבין אדם לחברו. גם הלכתית, מצווה הבאה בעבירה אינה נעשית מעלה. בית הדין רשאי להביא את דרך ההשגה בחשבון, לחייב הוצאות ולמנוע עידוד של בילוש.

אלא שיש לשקול חלופות: האם ניתן להוכיח את הדבר בראייה חוקית; האם ניתן לקבל הודאה; האם הראייה נוגעת לסכנה או לאיסור חמור; האם הפגיעה הייתה מידתית; והאם קיימת הגנה בחוק. סעיף 32 עצמו אינו כלל ברזל מוחלט, אלא כולל חריגים ושיקול דעת מטעמים שיירשמו.

ה. ראייה אחת — ארבע תוצאות שונות

צילום עשוי להיות רלוונטי להפסד כתובה לפי אבן העזר קטו, אך אין די בו בלי בירור נסיבות וקבילות. בשאלת איסור לבעל ולבועל יש כללים מחמירים של ראייה והודאה. בחיוב בגט די לעיתים בתמונה רחבה של הקרע ובטענות מאומתות. וברכוש, כפי שנתבאר בגיליונות קודמים, אין הופכים בגידה

לכן טעות גדולה היא להגיש תמונה ולבקש "הכול": גט, הפסד כתובה, שלילת רכוש ומשמורת. כל סעד עומד על מקורו ועל רף הראיה שלו. כתב טענות מקצועי מפריד ביניהם.

ו. הדרך הישרה לאיסוף ראיות

1. התייעצו לפני פעולה: חוקר פרטי מורשה וייעוץ משפטי עשויים למנוע עבירה.
2. שמרו את המקור: קובץ מלא, תאריך ושרשרת שמירה חשובים לאמינות.
3. אל תערכו ואל תפיצו: פרסום מיותר מגדיל את הפגיעה ואינו מחזק את הראיה.
4. חפשו אימות עצמאי: הודעות, עדים, נסיעות והודאה.
5. טענו לכל סעד בנפרד: כתובה אינה רכוש, ואיסור אינו פיצוי.
6. בקשו דיון חסוי: צנעת הצדדים מחייבת הגשה מצומצמת.

ז. מסקנה

- א. פרטיות היא ערך הלכתי ומשפטי, גם בין בני זוג.
- ב. דרך פסולה להשגת ראיה עשויה להביא לפסילתה ולחייב הפוגע.
- ג. אין לזהות אוטומטית בין פסילת הראיה לבין הכחשת האמת העובדתית.
- ד. סעיף 32 כולל חריגים ושיקול דעת, ויש לטעון אותם במדויק.
- ה. כל סעד — איסור, גט, כתובה ורכוש — דורש מקור ורף ראיה משלו.

יש בידכם ראיה רגישה — או נטען נגדכם שהושגה שלא כדין?

משרדנו בוחן קבילות, משקל, חלופות ראיות והשלכות הלכתיות, ומנסח טיעון שאינו מקריב את האמת ואינו רומס את הצנעה. המידע כללי ואינו תחליף לייעוץ פרטני.

מקורות עיקריים

- בבא בתרא ב ע"ב; סנהדרין מ ע"א.
- שולחן ערוך אבן העזר סימנים יא, קטו, קעח; חושן משפט סימן קנד.
- חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, ופרט סעיף 32.
- בג"ץ 6650/04 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה, פ"ד סא(1) 581 (14.5.2006).

